

POZNÁMKA O ČESKÉM DRAMATĚ

České novodobé drama mělo příliš dlouho buditelskou funkci. Bývalo spíše pilné než krásné, ale celkem jeho hry nepostrádají znaků ušlechtilosti a prostoty. Dílo Tylovo, Klicperovo, Bozděchovo a Stroupežnického mělo hodnoty jenom poměrné, bylo však básněno ze všech sil a zmocnilo se vlivu na současnou společnost. Bylo živou školou.

V druhém vývojovém stupni českého dramatu buditelské poslání již doznívá. Divadelní hry tohoto období řeší pro současnou potřebu kdejaký problém, jde v nich o boha, o smysl českých dějin, o husitství, o bratrství, o českou otázku, o revoluce, o vinu. Škola doposud trvá, ale je již nezábavná a mdlá, neboť drama nenašlo mistra a nemůže se měřiti s výsledky jiných umění: je toporné, počestné, didaktické, ale vykonalo dobrý vliv.

Některé divadelní auktoři doposud se přidržují životních obsahů a forem zmíněného období, a tak nelze mluvit o jeho konci, tím méně pak, že velká divadla žijí namnoze z jejich práce. Činnost těchto dramatiků znamená především zvednutí průměru obecnstva, ale zároveň i jeho vpád do divadelní tvorby. Skoro každý z nich zřekl se své odbornosti a prosazuje v divadle vkus zájmové (neumělecké) skupiny, s níž se ztožnil. Odtud nastávají nové poměry a sami auktoři i s divadelními správami jsou zatlačováni ke zdi. Bez vlivu zvenčí by se nehrála dramata (považovaná shodně za špatná) jen za účelem politického dne.

Není již pomoci, společnost, která kdysi s vděkem či bez pochopení přijímala dílo, dnes o něm rozhoduje, jako by jí slušelo něco jiného než se učit. Příliš vážené obecnstvo si dramata vybírá, ale nejen to, chce mít vliv na samu tvorbu, žádá si svých závěrů! Divadelní list praví, že současný vkus vymáhá bezpodmínečně takzvaný happy end, šťastný konec.

Tato skutečnost nebývala respektována, ale je stará jako kalendáře. Cožpak bylo v tomto smyslu divadelní obecnstvo někdy jiné? Divadla jistě! Teď však již nezbývá než obejít se bez tragédie a mluvit ze scény od plic, bez vášně a jazykem z předměstí. Shaw porazil hrdinství a není nic tragického. Nicméně, je-li auktor k světu, vyčije, co se líbí na tržišti, a úspěch je zaručen; ostatně vždy nám zbyde sličná herečka, jež nabásní k šťastnému konci šťastnou pohodu.

Idylikové, dramatičtí pedanti, debatéři, jak to bylo za vašich časů hezké!